

**Passzív magatartás,
avagy mulasztás révén elkövetett
bűncselekmények szabályozása**

Tartalom

Tartalom.....	2
Bevezető.....	3
Meghatározás.....	4
A bűncselekmények tárgyi elemeinek tárgyalása.....	5
A passzív magatartás formái.....	6
Aktív magatartást szabályozó törvényi tényállásból származtatott passzív magatartási forma.....	7
Jogi szabályozás.....	7
Az új Büntető törvénykönyv beli szerepe/helye.....	7
A „jótállási helyzet elmélete”	8
Joggyakorlat.....	11
Következtetések.....	13
Irodalomjegyzék.....	14

Bevezető

A jelen dolgozat célja a mulasztás révén elkövetett bűncselekmények - melyeket passzív magatartás révén elkövetett bűncselekményeknek is nevezünk - szabályozásának szükségességére irányul. Az 1968. évi 15-ös számú törvény által elfogadott Büntető törvénykönyv és ennek további kiegészítései nem szabályozták *expressis verbis* a passzív magatartás révén elkövetett bűncselekményeket és ezek szankcionálásának lehetőségét sem.

A téma aktualitása abból fakad, hogy az új Büntető törvénykönyv tervezetnek a 17. cikke már tartalmazza ezen bűncselekmények szabályozását, így a közeljövőben amint hatályba lép az új Büntető törvénykönyv különös figyelmet kell fordítani ezen bűncselekmények helyes alkalmazására. Amint a dolgozat további fejezeteiből ki fog derülni rendkívül fontos volt a mulasztás révén elkövetett bűncselekmények szabályozása, mivel ennek szükségességét a joggyakorlat már régen igazolta.

A dolgozat első felében szükségesnek láttam tisztázni, hogy valójában mit is fed a mulasztás révén elkövetett bűncselekmény fogalma, hogy konkrétan milyen formákat ölthet a passzív magatartás, és hogy mit is ért a joggyakorlat, illetve a szakirodalom ezen kérdéskör alatt. Továbbá a definícióval szoros kapcsolatban sor kerül ezen bűncselekmények törvényi besorolására, megvizsgálom, hogy ezek hol is foglalnak helyett a törvényi szabályozásban. A dolgozat következő fejezeteiben - miután az elemzett bűncselekmények által felvetett jogi problémákat megállapítottam – meg fogom vizsgálni a joggyakorlatban alkalmazott eddigi lehetséges szankcionálási módokat és ezek nagyfokú hátrányait. Az új hazai jogi normát összehasonlítom a passzív magatartás révén elkövetett bűncselekmények külföldi szabályozásával, mivel úgy vélem, hogy az összehasonlító jog megoldással szolgálhat a belföldi szabályozás szükségességeire.

A dolgozat összegzésében megfogalmazásra kerülnek a levont következtetések, a mulasztás révén elkövetett bűncselekmények szabályozása nagy hatással lesz a jogalkalmazási folyamatra is, a törvényi szabályozás természetesen majd megkönnyíti a jogalkalmazók munkáját és minőségi változásokat hoz majd a büntető igazságszolgáltatásban, mivel többé már nem csorbulnak a *nullum crimen sine lege*, illetve a *nulla poena sine lege* büntetőjogi alapelvek.

Meghatározás

A passzív magatartás révén elkövetett bűncselekmények alapját egy olyan büntetőjogi norma képezi, amely szabályozza a bűncselekmény tényállásának megvalósításához szükséges aktív magatartási formát, azonban a tényállási cselekmény következménye bizonyos esetekben passzív magatartás révén is megvalósulhat, anélkül, hogy a passzív magatartási formát *expressis verbis* szabályozná a szóban forgó jogi norma. Fontos megjegyezni, hogy csak abban az esetben beszélhetünk passzív magatartás révén elkövetett bűncselekményről, ha az illető jogi norma eredménye következményt feltételez.¹

A mulasztás révén elkövetett bűncselekmények tulajdonképpen a személy azon elhatározására vonatkoznak, amely egy meglévő helyzet meg nem változtatására irányul, vagyis az aktív alanytól függetlenül lezajló folyamatot feltételeznek, tehát ezen bűncselekmények az aktív alany beavatkozása nélkül valósulnak meg. Ez valójában azt jelenti, hogy az elkövető tartózkodik különféle testmozgásoktól, amelyekkel megakadályozhatná a bűncselekmény következményét, annak ellenére hogy a bűncselekmény aktív és passzív alanya között létezik egy olyan természetes, jogszabályból, szerződésből vagy az elkövető egy előző veszélyt okozó cselekményéből fakadó kapcsolat, amelynek értelmében az aktív alany köteles lenne cselekedni és elhárítani a passzív alanyt fenyegető veszélyt. Más szóval, e különleges kapcsolat értelmében, a bűncselekmény aktív alanya felelősséggel tartozik a passzív alanyt fenyegető veszély elhárításáért.

A passzív magatartás révén elkövetett bűncselekmények nem csupán mulasztást feltételeznek, mivel az elkövetés folyamatának bizonyos lépései tökéletesen nyomon követhetőek az ilyen jellegű bűncselekmények esetében is. Más szóval, az elkövetés első fázisa hiánytalanul megvalósul ebben az esetben is, tehát a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges elhatározás ez esetben is megszületik. Itt is fellelhetjük a konkrét magatartást, amely az elhatározáson alapszik és amely a vizsgált esetben konkrétan a passzív hozzáállásra vonatkozik, a tartózkodásra egy bizonyos kötelezettség megvalósításától, amelynek következtében a mulasztás büntetőjogi relevanciát ölt. Mivel a bűncselekmény elkövetésének egyik alapfeltétele az ok-okozati összefüggés az elhatározás és a mulasztás között, ezen összefüggés hiányában nem

¹ A 2009. évi 286. számú törvény a Büntető törvénykönyvről, 17. cikk

beszélhetünk egy olyan konkrét magatartásról, amely a bűncselekmény szándékos elkövetését idézné elő.²

A bűncselekmények tárgyi elemeinek bemutatása

A bűncselekmények tulajdonképpen az elkövető magatartásával állnak összefüggésben, tehát azt is mondhatnánk, hogy az elkövető magatartását jellemzik. A bűncselekmény elemei közül ezek a tulajdonképpeni tárgyi elemek. Tárgyi elemként vizsgálhatjuk az ok-okozati összefüggést, a következményeket és a cselekményt.

Elsősorban vizsgálunk kell magát a cselekményt, amely egy alapvető, szükségszerű tárgyi elem. A cselekmény gyűjtőfogalomként határozható meg, ami magába foglalja az aktív tevékenységet és a mulasztást egyaránt. A cselekvést azonban magatartásnak is nevezhetjük ezen tárgyalásban. Így, a magatartás két megnyilvánulási formája az aktív magatartás, amely a tevékenységre, cselekvésre vonatkozik és a passzív magatartás, amely a mulasztásra irányul. Tehát maga a magatartás az amelyet tárgyalunk kell, amely meghatározza az emberi viselkedés formáit, amelynek büntetőjogi szempontból jelentősége van. A cselekvés, egy testi és pszichikai mozgást foglal magába. Az első fázisban a tudat működését, a pszichikai mozgást bizonyos szükségletek indítják el, így kialakítva a motivációt, ezt a bizonyos mozgás szekvenciát, míg az elhatározás meghozatala képezi a fázis lezárását. A következő fázis maga a tevékenység, a cselekvés módjának a meghatározása, véghezvitele. Ebben a fázisban elkülönítünk két esetet, az első mikor konkrét testmozgások végzésével alakítjuk ki és próbáljuk megvalósítani az elhatározást, ezt az esetet nevezzük aktív magatartásnak. Ezzel szemben a második eset, mikor az elkövető személyétől, ennek mozgása nélkül, helyváltoztatás nélkül valósul meg az elhatározás, így az elkövető be nem avatkozása, mulasztása valósítja meg a bűncselekményt, ezt nevezzük passzív magatartásnak.

Következményen tulajdonképpen a magatartás változás miatt beálló viselkedést értjük, így fellelhető e két elem között a szükségszerű kapcsolódás, de nem elemévé való alakulás. A következménytől függ tulajdonképpen a büntetőjogi felelősségre vonás is, de fontos megemlítenünk, hogy a büntetőjogi felelősség mértéke nem lehet minden esetben azonos, mivel

² F. József, *Magyar büntetőjog, általános rész*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 101 o.

ez annak függvényében van meghatározva, hogy milyen mértékben érintik ezen következmények a jogalkotó által védeni kívánt társadalmi viszonyokat.

Az ok-okozati összefüggés vizsgálatára akkor kerül sor mikor meg kell határozni a magatartás és a bekövetkezett eredmény közötti összefüggés létezését. Ezen ok-okozati összefüggés létezése esetében állapítható meg csak a büntetőjogi felelősség.³

A mulasztás révén elkövetett bűncselekmények esetében az okozatisági probléma csak az eredménytényállások vonatkozásában merülhet fel. Mivel a mulasztó személy nem avatkozik be az okfolyamatba, ez tőle függetlenül valósul meg. Ezek alapján a mulasztás nem tekinthető az eredmény okának, így ok-okozati összefüggés sincs. Tehát a büntetőjogi felelősségre vonás a passzív magatartás révén elkövetett bűncselekmények esetén nem alapozható az okozati összefüggésre.⁴

A passzív magatartás formái

A román jogi szakirodalom, ellentétben a magyar jogi szakirodalommal, megkülönböztet két fajta passzív magatartást. Az egyik a konkrét törvényi tényállás által szabályozott passzív magatartási forma, a második pedig az aktív magatartást szabályozó törvényi tényállásból származtatott passzív magatartási forma. Ezen megkülönböztetés a német jogszabályban is fellelhető.⁵

Az első passzív magatartási forma azon kötelezettségekre vonatkozik, amelyeket külön büntetőjogi norma szabályoz a hatályban lévő Büntető törvénykönyv különös részében és amelyek végrehajtásának elmulasztása egy *sui-generis* bűncselekmény tényállását valósítja meg. Ilyen magatartási formákat analizáló bűncselekmények a feljelentés elmulasztása vagy a segítség nélkül hagyás. Ezen esetek kapcsán a bűncselekményi tényállás megvalósul amennyiben egyszerűen nem cselekszünk aszerint, ahogyan azt a jogalkotó előírja. Nem feltétlenül szükséges egy konkrét eredmény megvalósulása, mivel ezen bűncselekmények következménye legtöbb esetben a veszélyeztetés. Más szóval, amennyiben valaki megvonja a

³ F. József, *i.m.*, 97-100 o., illetve 102-105 o.

⁴ F. József, *i.m.*, 97-100 o., illetve 109-110 o.

⁵ M. Ketty Guiu, *Infracțiunile omisive improprie*, Revista de Drept Penal, 2002. évi 1-es szám, 79 o.

segítséget egy veszélyben levő embertől, büntetőjogilag felel ezen magatartásáért, függetlenül attól, hogy a veszélyben lévő ember meghal vagy sem a kialakult veszélyhelyzet következtében. Ezzel ellentétben, amennyiben egy hivatalos személy nem teljesíti kötelezettségeit egy állampogárral szemben és ezzel vagyoni hátrányt okoz az illető személynek, a mulasztás jogi eredményt fog maga után vonni.

A második passzív magatartási forma olyan bűncselekményekre vonatkozik, amelyek alapját egy olyan büntetőjogi norma képezi, amely szabályozza a bűncselekmény tényállásának megvalósításához szükséges aktív magatartási formát, azonban a tényállási cselekmény következménye bizonyos esetekben passzív magatartás révén is megvalósulhat anélkül, hogy a passzív magatartási formát *expressis verbis* szabályozná a szóban forgó jogi norma. Az aktív alany azért követi el a bűncselekményt, hogy olyan helyzetben minősít passzív magatartást, amelyben köteles lenne megakadályozni a kialakult veszélyhelyzet negatív következményeit. A következőekben ezen aktív magatartást szabályozó törvényi tényállásból származtatott passzív magatartási formára szeretnék részleteiben kitérni.⁶

Aktív magatartást szabályozó törvényi tényállásból származtatott passzív magatartási forma

Jogi szabályozás

Fontos megemlíteni, hogy a származtatott passzív magatartási forma révén elkövetett bűncselekmények jogi szabályozásának kérdése különböző módon tehető fel a hatályban levő Büntető törvénykönyv és az új Büntető törvénykönyv fényében, mivel ezen utóbbi törvénykönyv általános részében szabályozza és definiálja az elemzett passzív magatartási formát, míg a még hatályban lévő Büntető törvénykönyv semmilyen formában sem szabályozza ezt.

Az új Büntető törvénykönyvbeli szerepe/helye

A bűncselekmények tanának tárgyalása során az új. Büntető törvénykönyv 15. cikke magát a bűncselekményt fogalmát definiálja, amely meghatározásban lényeges változásokat

⁶ F. Streteanu, *Tratat de drept penal. Partea generală*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008, 394-396 o.

fedezhetünk fel a még hatályban levő Büntető törvénykönyvvvel szemben, amely értelmében a bűncselekmény alapvető tulajdonságai a következők voltak:

- törvényesség;
- a társadalomra veszélyességi foka
- vétkesség.

Az új szabályozás értelmében ezen tulajdonságok közül a társadalomra veszélyességi fok már nem képezi a bűncselekmény alapvető tulajdonságát, ennek helyét felváltotta a jogellenesség. Az új Büntető törvénykönyv 17. cikke tárgyalja az aktív magatartást szabályozó törvényi tényállásból származtatott passzív magatartási formát, amelynek törvényi szabályozását a spanyol Büntető törvénykönyv 11. cikke inspirálta és amely két alapvető eseten alapszik.

A két alapvető eset arra vonatkozik, hogy milyen helyzetekben köteles egy adott személy aktív magatartást tanúsítani, más szóval melyek azok a helyzetek, amelyekben a mulasztás büntetőjogi relevanciát nyer.

Ezen esetek a következők:

- jogszabályi vagy szerződéses kötelezettség megléte, amely cselekvést von maga után. Ezen esethez fűződik azon példa, miszerint az emberölés büntette passzív magatartással is elkövethető olyan esetekben, amelyekben az aktív alany szándékosan megvonja a taplálékot egy kiszolgáltatott helyzetben levő személytől (például az ápoló vagy betegondozó nem eteti az újszülöttet vagy az idős beteget);
- az elkövető egy előző magatartása révén olyan veszélyhelyzetet okozott, amely megkönnyítette a bűncselekmény eredményének bekövetkeztét. Ilyen esetnek minősül, ha egy autóvezető nem fékez a gyalogátjáró előtt és emiatt a gyalogos elugorni kényszerül, azonban az ugrás következtében megsérül. Ebben az esetben, ha az autóvezető nem nyújt segítséget a gyalogosnak és ez belehal sérüléseibe, szándékos emberölés büntette miatt fogják büntetőjogi felősségre vonni.⁷

Ezen két eseten alapszik az új román Büntető törvénykönyv szövege is, mivel a 17. cikk a) és b) pontja ezen két lehetséges esetet tárgyalja, amint azt a fentebb bemutatott jogszövegbeli meghatározásban is fellelhetjük.

⁷ F. Streteanu, *Proiectul noului Cod penal și reconfigurarea teoriei infracțiunii în dreptul român*, Caiete de Drept Penal, 2009. évi 2-es szám, 51-57 o.

A „jótállási helyzet elmélete”

A származtatott passzív magatartás révén elkövetett bűncselekmények, amint azt már fentebb is láthattuk, azon magatartásokra vonatkoznak, amelyek nincsenek konkrétan szabályozva jogi normák által, azonban létezik egy olyan cselekvési kötelezettség, amely végrehajtásának elmulasztása bűncselekménynek minősül. Ezek után az a kérdés merül fel, hogy melyek is azon kötelezettségek, amelyek teljesítésének elmulasztása bűncselekménynek minősül. A német jogi szakirodalom alapján a román anyagi büntetőjogban is bevezették a „jótállási helyzet elméletét”. Ezen elmélet abból indul ki, hogy a védett társadalmi érték birtokosa, és a veszélyhelyzetben beavatkozni köteles személy között egy speciális kapcsolat áll fenn, amelynek értelmében az illető személy egy ún. jótállási helyzetet foglal el, vagyis köteles megakadályozni a védett társadalmi érdek károsulását.⁸

A jótálló vagy kezes és a védett társadalmi érdek tulajdonosa között egy függőségi viszony alakul ki, ezen függőség forrása több okból fakadhat:⁹

1. A természetes kapcsolat. Ilyen kapcsolat alakul ki a családtagok között, ugyanis alapvető kötelezettségnek számít megakadályozni a testi épség vagy az élet ellen irányuló veszélyeket, amennyiben ezt a társadalmi érdek birtokosa valamilyen okból kifolyólag nem tudja megtenni. Ilyen például az újszülött helyzete, akit szülei kötelesek etetni, gondját viselni, de ugyanez a helyzet áll fenn akkor is, ha a szülők szorúlnak a gyerekeik segítségére egy baleset miatt, illetve, ha képtelenek ellátni saját magukat. Így, elmondhatjuk hogy nem feltétlenül a kezes kora az, ami meghatározza a jótállási helyzetet, hanem a konkrét helyzetre adta körülmények. A jótállási helyzet fennáll a házastársak között is egymás testi épségét valamint egymás vagyonát illetően, ami annyit jelent, hogy amennyiben egy betörést észlel az egyik házastárs és nem tesz semmit a vagyon elleni bűncselekmény elhárítása érdekében, bűnseggé válik, mivel köteles lett volna ezt megakadályozni;
2. Közösségen belüli szoros kapcsolat. Ide tartozik az együttélési kapcsolat, de ugyanakkor a közös kockázat esetében létező kapcsolat is. Példaként említhetjük a vadházasságban élő párok egymás iránti jótállási kötelezettségét, illetve a veszélyes sportot űző csoportok

⁸ M. Ketty Guiu, *i.m.*, 79-80 o.

⁹ F. Streteanu, *Tratat de drept penal. Partea generală ...*, 399-400 o.

tagjai egymással szembeni kötelezettségét is. Abban az esetben, ha egy hegymászó csoport tagjai közül valamelyiket baleset ér és a csoport többi tagjainak lehetőségük van rajta segíteni, ezt kötelesek megtenni, különben bűncselekményt követnek el;

3. Önkéntesen vállalt védelmi kötelezettség. Ezen címszó alatt értjük az orvos esetét, aki köteles ápolni, gyógyítani betegeit, a sürgősségi ellátásban dolgozó orvost, a tűzoltókat, az úszó oktatót, azt aki felvállalja egy másik személy védelmét, gondozását, mivel az említett személyek a hivatásukból kifolyólag kötelezettséget vállaltak azok iránt, akik éppen rájuk szorúlnak segítségért, így jótállóvá válnak munkahelyi kötelezettségeik teljesítésének következtében és bűncselekményt követnek el abban az esetben, ha megtagadják a segítségnyújtást a hivatásukhoz kapcsolódó szükségállapotok esetén vagy egyszerűen nem tesznek semmit ennek elhárítása érdekében. Mivel ezen kötelezettség átruházható, amennyiben ez megtörténik, az a személy válik jótállóvá, akire a kötelezettség átruházódott. Például, egy újszülött gondozását a bábaasszonyra bízzák a szülők, így ez kezességet vállal a gyerekért és amennyiben mulasztása révén a gyereknek valamilyen baja esik büntetőjogi felelősségre vonható.

Különböző veszélyhelyzetekre vonatkozó kezesség vállalás esetében is a jótálló más-más helyzetben jelenik meg, annak függvényében, hogy mi az, ami meghatározza a helyzetét:

1. Az elkövető előzetes veszélyes magatartása. Ebben az esetben azt a helyzetet vizsgáljuk, mikor valaki egy olyan cselekedetet követ el, amivel a társadalomra nézve veszélyes helyzetet alakít ki, így neki kötelessége e helyzetben megakadályoznia és elhárítania a keletkezett veszélyt. Ilyen helyzet áll fenn az ittasan vezető sofőr esetén, aki elüt egy járókelőt és nem próbál neki segítséget nyújtani. A dolgozatomban végén egy konkrét bírósági eset fényében szeretném bemutatni a passzív magatartás révén elkövetett bűncselekmények létét a gyakorlati életben.
2. A veszély feletti kontrollra vonatkozó kötelezettség. Ebben az esetben a jótálló vagy kezes felelőssége abból fakad, hogy amennyiben birtokában van egy olyan jószág, amely veszélyt jelenthet a társadalmi értékekre, kötelessége mindent megtenni ezen értékek megvédése érdekében. Például, ha egy személy a kutyáját szájkosár és póráz nélkül sétáltatja, felel abban az esetben, ha kutyája valakit megharap, mivel ezen eszközök használata által megakadályozhatta volna a testi sérelmeket, de ugyancsak ide sorolható

azon eset, amikor egy gépkocsi tulajdonosa, aki az autója műszaki állapotát elmulasztja leellenőriztetni és ezáltal másokat testi épségében kárt okoz.

3. Egy harmadik személy cselekedeteiért való felelősség. Ezen eset nagy mértékben hasonlít az előzőre, az egyetlen lényeges különbség abban áll, hogy míg az előző esetben egy jószágért felelt a kezes, ezen utóbbi esetben egy harmadik személy cselekedeteiért felelős. Például, a tanár büntetőjogilag felel az iskolás gyermekek cselekedeteiért, következésképpen, amennyiben nem akadályoz meg egy verekedést két gyermek között, megállapítható a tanár büntetőjogi felelőssége az egyik gyermek által másiknak okozott testi sértés miatt.¹⁰

Egy igen fontos kérdés arra vonatkozik, hogy a jogalkotó miként kívánja szankcionálni a most már büntetőjogilag szabályozott passzív magatartás révén elkövetett bűncselekményeket az aktív magatartás útján elkövetett bűncselekményekhez viszonyítva. Más szóval a kérdés az, hogy a mulasztást ugyanolyan mértékben vagy enyhébben legyen büntetendő, mint az aktív magatartás. A vélemények megoszlanak, mivel a német jogrendszer azt vallja, hogy a mulasztás révén elkövetett bűncselekmények enyhébben büntetendők, mint az aktív magatartás útján elkövetett bűncselekmények. Ezzel ellentétben, a svájci jogi szabályozás értelmében, nem szükséges megkülönböztetni az aktív magatartás révén elkövetett bűncselekményeket a passzív magatartással elkövetettektől, mivel a jogi hatásuk mindkét esetben ugyanaz a társadalom által védett érdeke.¹¹

Joggyakorlat

A következőekben a fentebb már említett konkrét példán keresztül szeretném ilusztrálni azt, hogy a jogalkalmazó szervek, egy konkrét jogi szabályozás ellenére is elismerik a passzív magatartás révén elkövetett bűncselekmények létezését és gyakorlati jelentőségét és az aktív magatartásra vonatkozó büntetőtétel segítségével szankcionálják azt.

Egy olyan büntetőjogi ügyet szeretnék bemutatni, amelyben a nyomozást a kolozsvári bíróság melletti ügyészség végezte. Az elemzett bűncselekményt 2011. őszén követték el, amikor

¹⁰ M. Ketty Guiu, *i.m.*, 81-82 o.

¹¹ F. Streteanu, *Tratat de drept penal. Partea generală ...*, 401-404 o.

egy szórakozóhelyről történő távozás után az elkövető és a sértett együtt ültek autóba és egy másik szórakozóhely fele hajtottak el. A sofőr nagy mennyiségű alkohol fogyasztása után ült autóba, az anyósülésre a sértett, illetve a két hátulso ülésre másik két utas ült, ezután az autó elindult a kitűzött helyre. Elhagyták Kolozsvárt és a közelben lévő falu fele haldva, a sofőr ittas állapota - amelyet utólagos vizsgálat során megállapítottak, miszerint a baleset pillanatában a sofőr vérében 1,18 g/l alkohol volt - és a sebességhatárt túllépése - amely a megengedett 90 km/h sebesség helyett 115 km/h volt - miatt súlyosan ütköztek egy betonfallal, miután többször is nekicsapodtak az út szélén lévő védő párkánynak. Ezen ütközés okozta az első jobb oldali ülésen utazó áldozat halálát, illetve a hátsó ülésen lévő egyik utas súlyos testi sérüléseit. Mivel sem a hátsó ülésen utazó tanú, sem a testi sérüléseket szenvedő másik utas, sem pedig a sofőr sem voltak hajlandóak nyilatkozatot tenni a baleset után történekről, a cselekmény folytatását csak az éjszaka közepétől lehetett megállapítani, amikor is először megállítottak egy autót és megkérték, hogy vigye be őket Kolozsvárra, mivel baleset áldozatai voltak és fáznak. Ekkor már csak a sofőr és az életben maradt áldozat voltak ott. Többször is rákérdezett a személy, aki behozta őket Kolozsvárra, hogy más nincs az autóiban, mire a terhelt ironikus válasszal azt felelte, hogy nincs. Úton Kolozsvár fele meglátták a harmadik személyt is, így őt is beszállították Kolozsvárra. A balesetet szenvedett személyeket Kolozsvárra szállító sofőr a terhelttel és a másik utassal külön-külön beszélt és mindkettő másképpen mesélte el a cselekmény lefolyását, mivel az utas azt valotta, hogy nem is balesetről volt szó, hanem egy egyszerű műszaki hibáról, így megállapítható volt, hogy a tanú hamis vallomást tett, mivel az autó a baleset során 80%-ban összetört a betonfalhoz csapódás során. A baleset következtének legfontosabb mozzanata, amely a passzív magatartás révén elkövetett, általunk vizsgált, bűncselekmények szempontjából releváns az, hogy az ittas sofőr és a tanúvallomást tevő utas megpróbálták elrejteni a sértettet az első és hátsó ülés közé, hogy egy harmadik személy ne vehesse észre. A boncolás során kiderült, hogy a halál beállta nem pontosan a baleset pillanatában történt, hanem kis idővel utána, tehát az ittas sofőr és a másik utas mulasztás révén elkövetett szándékos emberölés büntetével gyanúsítható az új Büntető törvénykönyv rendelkezéseinek értelmében, mivel - amint azt utólag az ügyészség bizonyította - amennyiben a sértett azonnali elsősegélyi ellátásban részesült volna, nem halt volna meg, azonban a terhelt fel sem hívta a segélyszámot, sőt az áldozatot inkább elrejtette.

Az aktuális joggyakorlat értelmében, a hatályban lévő Büntető törvénykönyv rendelkezései szerint ilyen esetben a terhelt bűncselekményi halmazatért felel, amelyet a gondatlanságból elkövetett emberölés, ittas vezetés, gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés, illetve a baleset helyszínének elhagyásáért állapítanak meg. A tanúként valló másik utas bűncselekményi halmazatért felel, amelyet a hamis tanúzás és a segítség nélkül hagyás bűncselekményekért állapítanak meg.¹²

Következtetések

A dolgozat során a mulasztás révén elkövetett bűncselekményeket vizsgáltam, ezen belül is az aktív magatartást szabályozó törvényi tényállásból származtatott passzív magatartási formára fektettem hangsúlyt. Arra szerettem volna rávilágítani a gyakorlati példával is, hogy mivel jelenleg nem létezik konkrét törvényi rendelkezés az említett passzív magatartási formára vonatkozóan, szükségszerűnek tartom ennek törvényi szabályozását és a bűncselekmény tárgyi elemei között történő tárgyalását, mivel véleményem szerint ez elengedhetetlen a büntetőjogi alapelvek érvényesülésének terén, ellenkező esetben súlyosan sérül a törvényesség követelménye, pontosabban a *nullum crimen sine lege*, illetve a *nulla poena sine lege* alapelvek.

Továbbá megállapíthatjuk, hogy a származtatott passzív magatartásra vonatkozó törvényi szabályozás csak akkor nyeri el igazi értelmét, amennyiben ezen cselekmények büntetése során a román jogalkalmazó szervek a svájci modellt követik, azaz amennyiben egy bűncselekmény tárgyi eleme mulasztás révén valósul meg, az illető büntett szankcionálása során a passzív magatartást enyhítő vagy súlyosbító körülmény gyanánt kellene figyelembe venni az adott eset konkrét körülményeinek függvényében.

¹² A kolozsvári bíróság melletti ügyészség joggyakorlatának 2011. évi gyűjteménye, nem publikált, 1-14 o.

Irodalomjegyzék:

1. a 2009. évi 286-os számú törvény a Büntető törvénykönyvről, Románia Hivatalos Közlönye, 2009. július 24-én közzét 510-es szám
2. F. Streteanu, *Tratat de drept penal. Partea generală*, vol. I., Ed. C.H. Beck, București, 2008
3. F. Streteanu, *Proiectul noului Cod penal și reconfigurarea teoriei infracțiunii în dreptul român*, Caiete de Drept Penal, 2009. évi 2-es szám
4. M. Ketty Guiu, *Infracțiunile omisive improprii*, Revista de Drept Penal, 2002. évi 1-es szám
6. F. József, *Magyar bünteőjog általános rész*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001
7. A kolozsvári bíróság mellet i ügyészség joggyakorlatának 2011. évi gyűjteménye, nem publikált